

Ortodox hitre térés miatt a bíróságon

Betekintés a 20. századeleji Máramaros vármegyei lipcsei ruszinok konfliktusaiba

Debreceni Egyetem Hatvani István Szakkollégiumának 2024. évi tavaszi konferenciája

Témavezető:

Prof. Dr. Keményfi Róbert

Egyetemi tanár

DE BTK Néprajzi Tanszék

Készítette:

Kádár Anna Katalin

DE BTK III. évfolyam

Történelem (BA) – Néprajz (minor)

Források

❖ MNL HBML VII. 2. b 1. d B 1756 – 1912

- 35 tanúvallomási jegyzőkönyv és bírósági végzés
 - Vakaró Stefán 1912. december 9-i kihallgatása
 - Fejszák Iván 1912. november 27-i kihallgatása
- 8 egyházi és világi vezető közötti levélváltást
a felekezetet váltók (158 fő) névsora
a propagandának minősített könyvek jegyzéke
- egy magánlevél magyar fordítása
(Alekszander Korpács galíciai lakos levele Szimulik Demeter izai lakosnak)
- 9 oroszról magyar nyelvre fordított újságcikk

A lipcsei ortodox közvetlen közösség jellemzői

(Szabó László, Ferdinand Tönnies)

sorsközösség

kiszakadás a
görögkatolikus
egyházból

ortodox hit követése meggyőződésből,
anyagi érdekből vagy félelemből

I. Az informális közösség működése

- ❖ 1912 – 1913: kihallgatások „Vakaró Stefán és társai” elleni ügyben
- ❖ 1912. december 9.: *Csizdej Vaszilij Ivanu* kihallgatása
- ❖ lipcsei, 56 éves, aki alapított családot, de megözvegyült, görögkatolikus vallású (!)
- ❖ *Vakaró Stefánnál* és a *Fejszák Ivánnál* tartott gyűléseken részt vett, amely miatt a főszolgabírónál feljelentették őt
- ❖ a gyűléseket a csendőrség szétkergette
- ❖ a gyűlések központi témája
 - időjárás
 - **áttérések: a nyilatkozat ára 50 fillér, a bélyeg ára 2 korona – Fejszák Iván szerezte be a nyilatkozatot Fejszák Iván írta alá az írni nem tudók helyett az áttérők nem tudtak róla, hogy az áttérést igazoló nyilatkozatok bélyegmentesek**

az írni-olvasni tudás hiányának a
következménye a kiszolgáltatottság

II. Az informális közösség működése

- ❖ 1912. november 27.: *Fejszák Iván* kihallgatása
- ❖ lipcsei, a görögkeleti szerb vallás követője, magyar állampolgár, anyanyelve rutén 26 éves, vagyontalan, napszámos, nő, gyermeke nincs
- ❖ 1908-ban súlyos testi sértés miatt már elítélték
- ❖ **az áttérési nyilatkozatok elégetésének története – ki és hogyan égette el?**

vizsgálóbíróban fel sem merült, hogy egy szervezett mozgalommal szembeni fellépésre szükség lenne

- ❖ **Lipcsei Sándor és Vakaró Stefán budapesti útja**

az ortodox hitre térés iránti elkötelezettség

III. Az informális közösség működése

❖ Fejszák Iván 1912. november 27-i kihallgatása

**Vakaró
Stefánt
kertjét
gondozta**

**a
mozgalomhoz
önként
csatlakozott**

**alulról
építkező
közösség**

**a félelem
szerepe nem
zárható ki**

A könyvek, olvasóik és „hallgatóik”

